

Den 30. marts 2011
J.nr.: 2011-8012-00014
Sagsbehandler: LATH

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT

Vedrørende: Forslag til Rådets forordning om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i sager vedrørende formueforholdet mellem ægtefæller

KOM(2011) 126 endelig.

Resumé

Forordningsforslaget er omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Forslaget har til formål at indføre en klar retlig ramme i Den Europæiske Union for international kompetence og lovvalg for retsafgørelser i sager vedrørende formueforholdet mellem ægtefæller samt at fremme udveksling af afgørelser og dokumenter mellem medlemsstaterne. Med henblik herpå indeholder forordningen bl.a. regler om international kompetence (kapitel II), lovvalg (kapitel III), anerkendelse, eksigibilitet og fuldbyrdelse af afgørelser og officielt bekræftede dokumenter i andre medlemsstater (kapitel IV) samt retsvirkningerne af formueforholdet mellem ægtefæller over for tredjemand (kapitel V). Forslaget vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet. Forslaget har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side findes der på nuværende tidspunkt – hvor høring over forslaget ikke er afsluttet – ikke at burde tages endelig stilling til forslaget. Danmark er dog grundlæggende positiv over for initiativet.

1. Baggrund

Den 17. juni 2006 fremlagde Kommissionen en grøn bog om lovkonfliktregler i sager vedrørende formueforholdet mellem ægtefæller, herunder spørgsmålet om retlig kompetence og gensidig anerkendelse (KOM(2006) 400 endelig) med henblik på iværksættelse af en høring om behandlingen af grænseoverskridende sager om formueforholdet mellem ægtefæller. Grøn bogen beskriver en række problemer omkring formueforholdet mellem ægtefæller, når ægtefællerne har tilknytning til flere lande.

Den danske regering afgav den 19. december 2006 – efter national høring over grøn bogen – et høringssvar til Kommissionen. Regeringen tilkendegav i den anledning bl.a., at man fra dansk side overordnet set støtter tiltag på EU-niveau, som kan forbedre EU-borgernes retssikkerhed, ikke mindst inden for familieretten, der berører et meget stort antal EU-borgere.

Grøn bogen udsprang bl.a. af det flerårige arbejdsprogram inden for retlige og indre anliggender – Haagerprogrammet – som Rådet vedtog på sit møde den 4.-5. november 2005. Haagerprogrammet er blevet afløst af Stockholmprogrammet, som Rådet vedtog på sit møde den 11. december 2009. I

Stockholmprogrammet anbefales det, at reguleringen af gensidig anerkendelse af afgørelser udvides til andre områder, som er væsentlige for dagliglivet, f.eks. formueforholdet mellem ægtefæller. I overensstemmelse hermed tilkendegav Kommissionen i Rapport om unionsborgerskab 2010 (KOM(2010) 603), at den vil gøre det nemmere for internationale par (både ægtepar og registrerede partnere) at finde oplysninger om international kompetence og lovvalg i relation til deres formueforhold, og at den vil fremsætte forslag til en retsakt herom i 2011.

Kommissionen afholdt den 28. september 2009 en offentlig høring om internationale aspekter af formueforholdet mellem ægtefæller og registrerede partnere, og på et ekspertmøde den 23. marts 2010 blev hovedtrækkene i et kommende kommissionsforslag herom drøftet.

I lyset af bl.a. høringssvarene om grønbogen, den offentlige høring og ekspertmødet fremsatte Kommissionen den 16. marts 2011 forslag til Rådets forordning om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i sager vedrørende formueforholdet mellem ægtefæller (ægtefælleformueforholdsforordningen).

Forslaget er fremsat under henvisning til artikel 81, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF). Efter artikel 81, stk. 1 og 2, etablerer Unionen et samarbejde om civilretlige spørgsmål med grænseoverskridende virkninger, der bygger på princippet om gensidig anerkendelse af retsafgørelser og udenretslige afgørelser. Dette samarbejde kan omfatte vedtagelse af foranstaltninger vedrørende indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser. Med henblik herpå kan der, navnlig når det er nødvendigt for det indre markeds funktion, vedtages foranstaltninger, der bl.a. skal sikre gensidig anerkendelse mellem medlemsstaterne af retsafgørelser og udenretslige afgørelser og fuldbyrdelse heraf samt sikre forenelighed mellem medlemsstaternes regler om lovvalg og om retternes kompetence.

Efter TEUF artikel 81, stk. 3, fastlægges foranstaltninger vedrørende familieret med grænseoverskridende virkninger af Rådet efter en særlig lovgivningsprocedure. Rådet træffer afgørelse med enstemmighed efter høring af Europa-Parlamentet.

Den Europæiske Union har gennemført eller fremsat forslag til en række foranstaltninger på det civilretlige område, der er relevante for forslaget til ægtefælleformueforholdsforordningen. Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles I-forordningen) udgør grundlaget for samarbejdet mellem retterne om civilretlige spørgsmål i Den Europæiske Union. Forordningen indeholder regler om international kompetence i civilretlige sager samt om anerkendelse og fuldbyrdelse af civilretlige afgørelser. Efter artikel 1, stk. 2, finder forordningen ikke anvendelse på formueforholdet mellem ægtefæller.

På det familieretlige område indeholder Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (den nye Bruxelles II-forordning) bl.a. regler om international kompetence samt om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i sager om

skilsmisse og separation. Forordningen finder ikke anvendelse på formueforholdet mellem ægtefæller.

Disse forordninger er omfattet af det danske retsforbehold, der er beskrevet nedenfor. Danmark deltog således ikke i vedtagelsen af forordningerne, der ikke er bindende for eller finder anvendelse i Danmark. I kraft af en såkaldt parallelaftale er Danmark imidlertid på mellemstatsligt grundlag tilknyttet reglerne i Bruxelles I-forordningen, således at reglerne i forordningen gælder mellem Danmark og de øvrige medlemsstater, jf. lov nr. 1563 af 20. december 2006 om Bruxelles I-forordningen m.v.

Kommissionen fremsatte den 14. oktober 2009 forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og officielt bekræftede dokumenter vedrørende arv og om indførelse af et europæisk arvebevis (KOM(2009) 154 endelig). Forordningsforslaget indeholder bl.a. regler om international kompetence, lovvalg samt anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i relation til arvesager.

Endelig fremsatte Kommissionen den 16. marts 2011 forslag til Rådets forordning om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i sager vedrørende de formueretlige retsvirkninger af registrerede partnerskaber (KOM(2011) 127 endelig) (partnerskabsformueforholdsforordningen). Denne forordning skal kun finde anvendelse på de formueretlige retsvirkninger af registrerede partnerskaber.

Disse forordningsforslag er omfattet af det danske retsforbehold, der er beskrevet nedenfor. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af de to forordninger, og forordningerne vil ikke være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Det danske retsforbehold

Ifølge artikel 1 i Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet som bilag til Lissabon-traktaten, deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF tredje del, afsnit V, der bl.a. omfatter artikel 81. Efter protokollens artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF tredje del, afsnit V, bindende for eller finder anvendelse i Danmark.

Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af forslaget til ægtefælleformueforholdsforordningen, og forordningen vil ikke være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

2. Indhold

2.1. Generelt

Forslaget har til formål at indføre en klar retlig ramme i Den Europæiske Union for international kompetence og lovvalg for retsafgørelser i sager vedrørende formueforholdet mellem ægtefæller og at fremme udveksling af afgørelser og dokumenter mellem medlemsstaterne.

Med forslaget udvides kompetencen for de retter, der i medfør af eksisterende eller kommende EU-instrumenter behandler en sag om skilsmisse, separation eller opløsning af ægteskab eller behandler en arvesag, til også at omfatte sager vedrørende formueforholdet mellem ægtefæller, hvilket betyder, at den samme ret kan behandle alle sagens aspekter samtidig.

Harmonisering af lovvalgsregler vedrørende formueforholdet mellem ægtefæller vil kunne forenkle behandlingen af sager herom og give borgerne bedre mulighed for at forudsige, hvilken lov der finder anvendelse, ud fra ét fælles sæt regler, som erstatter de gældende lovvalgsregler i medlemsstaterne.

2.2. Nærmere om hovedelementerne i forslaget

2.2.1. Anvendelsesområde og definitioner (kapitel I)

I bemærkningerne til forordningsforslaget har Kommissionen anført, at forordningen skal omfatte både aspekter vedrørende den daglige forvaltning af ægtefællernes formuegoder og aspekter vedrørende bodeling ved samlivsophævelse eller ved skiftet efter en af ægtefællernes død.

Det fremgår af forslagets artikel 1, at forordningen skal finde anvendelse på formueforholdet i ægteskaber. Forordningen finder ikke anvendelse på skatteretlige, toldretlige og forvaltningsretlige anliggender. Den finder heller ikke anvendelse på ægtefællernes retsevne, underholdspligt, gavedispositioner mellem ægtefællerne, den længstlevende ægtefælles arverettigheder, selskaber oprettet mellem ægtefællerne og arten af tingslige rettigheder over et formuegode og registreringen af sådanne

Forordningen indeholder ikke en definition af begrebet ”ægteskab”. I betragtning nr. 10 til forordningen er det således anført, at begrebet ”ægteskab” defineres efter national ret i de enkelte medlemsstater.

I relation til undtagelsen af ”gavedispositioner mellem ægtefællerne” fra anvendelsesområdet har Kommissionen i bemærkningerne til forordningsforslaget anført, at lovvalgsreglerne i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 593/2008 om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser (Rom I) også finder anvendelse på gaver mellem ægtefæller. Denne forordning finder dog efter artikel 1, stk. 2, ikke anvendelse på forpligtelser, der udspringer af familieforhold eller af forhold, der ifølge den lov, der finder anvendelse på sådanne forhold, anses for at have tilsvarende virkninger, herunder underholdsforpligtelser og forpligtelser, der udspringer af formueforholdet mellem ægtefæller. Forordningen er omfattet det danske retsforbehold, der er beskrevet ovenfor.

Forordningen indeholder i artikel 2 definitioner af en række af de begreber, der anvendes i forordningen. Ved formueforhold mellem ægtefæller forstås eksempelvis ”samtlige regler om de formueretlige forbindelser mellem ægtefællerne indbyrdes og over for tredjemand”, og ved ægtepagt forstås ”aftale mellem ægtefællerne om de formueretlige forbindelser mellem ægtefællerne indbyrdes og over for tredjemand”. Herudover defineres begreber som officielt bekræftet dokument, ret og retslig.

2.2.2. Kompetence (kapitel II)

I bemærkningerne til forordningsforslaget har Kommissionen anført, at formålet med forordningen bl.a. er at give borgerne mulighed for at få sammenhængende sager behandlet ved retterne i den samme medlemsstat. Derfor sikrer forordningen, at der er sammenhæng mellem reglerne om kompetence for de retter, der skal behandle sager om formueforholdet mellem ægtefæller, og de allerede eksisterende eller planlagte regler i andre EU-instrumenter.

Efter artikel 3 skal retterne i en medlemsstat, der behandler en ægtefælles arvesag i medfør af den foreslåede forordning om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og officielt bekræftede dokumenter vedrørende arv og om indførelse af et europæisk arvebevis, jf. Kommissionens forslag herom af 14. oktober 2007 (KOM(2009) 154 endelig), ligeledes have kompetence til at træffe afgørelse om spørgsmål vedrørende formueforholdet mellem ægtefæller i forbindelse med sagen.

Efter artikel 4 har de retter i en medlemsstat, der behandler en ansøgning om skilsmisse, separation eller omstødelse af et ægteskab i medfør af den nye Bruxelles II-forordning, ligeledes kompetence til at træffe afgørelse om spørgsmål vedrørende formueforholdet mellem ægtefæller i forbindelse med sagen, hvis ægtefællerne har aftalt det. En sådan aftale kan indgås på et hvilket som helst tidspunkt, også under retssagen. Hvis der indgås aftale før retssagen, skal aftalen udformes skriftligt, dateres og underskrives af begge parter. Hvis der ikke indgås aftale mellem ægtefællerne, fastsættes kompetencen efter reglerne i artikel 5.

Det følger af artikel 5, at følgende retter er kompetente i sager, der vedrører formueforholdet mellem ægtefæller, medmindre sagen er omfattet af artikel 3 og 4:

- Retterne i den medlemsstat, hvor ægtefællerne har deres fælles sædvanlige opholdssted, eller når dette ikke er relevant,
- retterne i den medlemsstat, hvor ægtefællerne sidst havde deres fælles sædvanlige opholdssted, hvis en af ægtefællerne fortsat har sit opholdssted dér, eller når dette ikke er relevant,
- retterne i den medlemsstat, hvor sagsøgte har sit sædvanlige opholdssted, eller når dette ikke er relevant,
- retterne i den medlemsstat, hvis nationalitet begge ægtefæller har.

Ægtefællerne kan ligeledes efter artikel 5 beslutte, at retterne i den medlemsstat, hvis lov de har valgt som gældende lov for deres formueretforhold, jf. artikel 16 og 18, der er beskrevet nedenfor under pkt. 2.2.3., er kompetente til at behandle spørgsmål vedrørende deres formueforhold. En sådan aftale kan indgås på et hvilket som helst tidspunkt, også under retssagen. Hvis der indgås aftale før retssagen, skal aftalen udformes skriftligt, dateres og underskrives af begge parter.

Forordningen indeholder regler om subsidiær kompetence (artikel 6) og kompetence i undtagelsestilfælde (artikel 7), der anvendes, hvis ingen medlemsstat er kompetent efter artikel 3-5.

Kapitel II indeholder herudover regler om kompetence i relation til modkrav (artikel 8), prøvelse (artikel 10-11), såkaldt litispændens (artikel 12), indbyrdes sammenhængende krav (artikel 13) og regler om foreløbige retsmidler (artikel 14). Endelig indeholder kapitel II bestemmelser om, hvornår en retssag anses for anlagt (artikel 9).

2.2.3. Lovvalg (kapitel III)

Forordningens kapitel III indeholder regler om aftaler om lovvalg for formueforholdet mellem ægtefæller samt om lovvalget, når der ikke er indgået en lovvalgsaftale. Disse lovvalgsregler finder efter artikel 15 anvendelse på alle ægtefællernes formuegoder. I bemærkningerne til forordningsforslaget har Kommissionen anført, at dette også gælder aktiver – herunder fast ejendom – der befinder sig i andre lande.

Det fremgår af artikel 16, at ægtefællerne eller de kommende ægtefæller kan vælge, hvilken lov der skal finde anvendelse på deres formueforhold, blandt følgende love:

- Loven i den stat, hvor ægtefællerne eller de kommende ægtefæller har deres fælles sædvanlige opholdssted,
- loven i den stat, hvor en af ægtefællerne eller en af de kommende ægtefæller har sit sædvanlige opholdssted på det tidspunkt, hvor dette valg foretages, eller
- loven i den stat, hvor en af ægtefællerne eller en af de kommende ægtefæller er statsborger på det tidspunkt, hvor dette valg foretages.

Hvis ægtefællerne ikke har valgt en lov efter artikel 16, følger det af artikel 17, at en af følgende love vil finde anvendelse på formueforholdet mellem ægtefællerne:

- Loven i den stat, hvor ægtefællerne havde deres første fælles sædvanlige opholdssted efter indgåelse af ægteskab, eller hvis dette ikke er relevant,
- loven i den stat, hvor begge ægtefællerne var statsborgere på tidspunktet for indgåelse af ægteskab, eller hvis dette ikke er relevant,
- loven i den stat, som begge ægtefæller har den tætteste tilknytning til under hensyntagen til samtlige forhold, navnlig stedet for indgåelse af ægteskab.

Efter artikel 18 kan ægtefællerne når som helst i løbet af ægteskabet lade deres formueforhold være omfattet af en anden lov end den lov, der hidtil har været gældende. De kan dog kun vælge en af følgende love:

- Loven i den stat, hvor en af ægtefællerne har sit sædvanlige opholdssted på det tidspunkt, hvor dette valg foretages, eller
- loven i den stat, hvor en af ægtefællerne er statsborger på det tidspunkt, hvor dette valg foretages.

I bemærkningerne til forordningsforslaget har Kommissionen anført, at artikel 18 finder anvendelse, når ægtefællerne ønsker at ændre en allerede indgået lovvalgsaftale.

Medmindre ægtefællerne udtrykkeligt har tilkendegivet noget andet, vil ændringen af gældende lov for formueforholdet mellem ægtefællerne i løbet af ægteskabet kun have virkninger for fremtiden. Hvis ægtefællerne ønsker, at ændringen af gældende lov skal have tilbagevirkende kraft, vil dette hverken berøre gyldigheden af retshandler indgået under den hidtil gældende lov eller tredjemands rettigheder i henhold til den hidtil gældende lov.

Ifølge artikel 19 skal ægtefællernes valg af gældende lov foretages under overholdelse af de formkrav, der gælder for oprettelse af ægtepagter enten i henhold til gældende lov i den valgte stat eller i henhold til loven i den stat, hvor aftalen indgås. Under alle omstændigheder er det en betingelse, at valget er truffet udtrykkeligt og fremgår af et skriftligt dokument, der er dateret og underskrevet af begge ægtefæller. Hvis loven i den medlemsstat, hvor begge ægtefæller har deres fælles sædvanlige opholdssted på det tidspunkt, hvor valget foretages, indeholder yderligere formkrav for oprettelse af ægtepagter, skal disse endvidere overholdes.

Det fremgår af artikel 20, at de formkrav, der gælder for ægtepagter, er kravene i den lov, der finder anvendelse på formueforholdet mellem ægtefællerne, eller i loven i den stat, hvor ægtepagten er oprettet. Under alle omstændigheder er det en betingelse, at ægtepagten oprettes skriftligt, dateres og underskrives af begge ægtefæller. Hvis loven i den medlemsstat, hvor de to ægtefæller har deres fælles sædvanlige opholdssted på tidspunktet for oprettelsen af ægtepagten, indeholder yderligere formkrav for ægtepagten, skal disse endvidere overholdes.

Ifølge artikel 21 finder den lov, der udpeges efter forordningen, anvendelse, selv om det ikke er en medlemsstats lov.

Efter artikel 22 berører bestemmelserne i forordningen ikke anvendelsen af præceptive bestemmelser, hvis overholdelse en medlemsstat anser for at være så afgørende for beskyttelsen af dens offentlige interesser, som f.eks. dens politiske, sociale og økonomiske struktur, at bestemmelserne finder anvendelse på alle forhold, der falder ind under deres anvendelsesområde, uanset hvilken lov der i øvrigt finder anvendelse på formueforholdet mellem ægtefæller i henhold til ægtefælleformueforholdsforordningen.

I bemærkningerne til denne bestemmelse har Kommissionen anført, at for at tage højde for de nationale regler, navnlig beskyttelse af familiens bolig, giver artikel 22 mulighed for i en stat at udelukke anvendelse af en udenlandsk lov til fordel for egen lov. For således at sikre beskyttelse af familiens bolig kan en medlemsstat, på hvis område boligen er beliggende, anvende sine egne regler for beskyttelse af familiens bolig. Denne medlemsstat kan undtagelsesvis "foretrække" at anvende sin egen lov på enhver person, der er bosiddende på dens område, frem for bestemmelserne i den lov, der normalt ville finde anvendelse, eller den lov, der regulerer den pågældende persons ægtepagt, som er indgået i en anden medlemsstat.

Efter artikel 23 kan anvendelse af en bestemmelse i en lov, der er udpeget efter forordningen, kun afvises, hvis anvendelse af bestemmelsen er uforenelig med de grundlæggende retsprincipper ("ordre public") i domsstaten.

Kapitel III indeholder herudover regler om uanvendelighed af medlemsstaternes regler om international privatret ("renvoi") (artikel 24) samt bestemmelser om medlemsstater med mere end et retssystem (artikel 25).

2.2.4. Anerkendelse, eksigibilitet og fuldbyrdelse (kapitel IV)

2.2.4.1. Afdeling 1 – Afgørelser (artikel 26-31)

I bemærkningerne til bestemmelserne om anerkendelse, eksigibilitet og fuldbyrdelse af afgørelser har Kommissionen anført, at de foreslåede regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser svarer til reglerne herom i Bruxelles I-forordningen. Efter de foreslåede regler anerkendes enhver retsafgørelse truffet i en medlemsstat i de øvrige medlemsstater uden en særlig procedure. For at opnå fuldbyrdelse skal sagsøger indlede en procedure i fuldbyrdelsesstaten for at få afgørelsen erklæret for eksigibel. Proceduren for dette begrænser sig i første omgang til en kontrol af dokumenter. Kun hvis der fremsættes indsigelser, vil dommeren undersøge mulige grunde til afvisning. Disse grunde giver efter Kommissionens opfattelse en tilstrækkelig beskyttelse af sagsøgtets rettigheder. Kommissionen har anført, at de foreslåede regler er et betydeligt fremskridt i forhold til den nuværende situation, fordi anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i dag er reguleret af medlemsstaternes nationale ret eller bilaterale aftaler mellem visse medlemsstater.

Efter artikel 26 skal retsafgørelser, der er truffet i en medlemsstat, anerkendes i de øvrige medlemsstater, uden at der må stilles krav om anvendelse af en særlig procedure. Hvis anerkendelsen bestrides, kan en berørt part, der principalt påberåber sig anerkendelsen, efter proceduren Bruxelles I-forordningen få fastslået, at retsafgørelsen skal anerkendes. Hvis anerkendelsen gøres gældende som led i en verserende sag ved en ret i en medlemsstat, er denne ret kompetent til at afgøre spørgsmålet om anerkendelse.

Det fremgår af artikel 27, at en retsafgørelse ikke kan anerkendes,

- hvis en anerkendelse åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den anmodede medlemsstat,
- hvis det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument ikke er blevet forkyndt for den udeblevne sagsøgte i så god tid og på en sådan måde, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen, medmindre sagsøgte har undladt at tage skridt til at anfægte retsafgørelsen, selv om han havde mulighed for at gøre det,
- hvis en anerkendelse er uforenelig med en retsafgørelse truffet mellem de samme parter i den anmodede medlemsstat, eller

- hvis en anerkendelse er uforenelig med en retsafgørelse, der tidligere er truffet i en anden medlemsstat eller i et tredjeland mellem de samme parter i en tvist, der har samme genstand og hviler på samme grundlag, og denne tidligere retsafgørelse opfylder de nødvendige betingelser for at blive anerkendt i den anmodede medlemsstat.

Efter artikel 31 skal afgørelser, der er truffet i en medlemsstat, og som kan fuldbyrdes dér, fuldbyrdes i andre medlemsstater efter artikel 38-56 og artikel 58 i Bruxelles I-forordningen.

Herudover indeholder kapitel IV, afdeling 1, bestemmelser om forbud mod prøvelse af international kompetence og sagens realitet med hensyn til afgørelser truffet i en anden medlemsstat (artikel 28-29) og en bestemmelse om udsættelse af anerkendelse af en afgørelse fra en anden medlemsstat, når der verserer en appelsag vedrørende afgørelsen (artikel 30).

2.2.4.2. Afdeling 2 – Officielt bekræftede dokumenter og retsforlig (artikel 32-34)

Det fremgår af artikel 32, at officielt bekræftede dokumenter, der er udstedt i en medlemsstat, skal anerkendes i de øvrige medlemsstater, medmindre gyldigheden af dokumenterne anfægtes efter gældende lov, og under forbehold af, at en sådan anerkendelse ikke åbenlyst strider mod grundlæggende retsprincipper i den anmodede medlemsstat. Anerkendelse af officielt bekræftede dokumenter betyder, at de tillægges beviskraft angående indholdet og formodning om gyldighed.

Efter artikel 33 skal officielt bekræftede dokumenter, der er oprettet og eksigible i en medlemsstat, efter anmodning erklæres for eksigible i en anden medlemsstat efter proceduren i Bruxelles I-forordningen. Den ret, der behandler en appel over en sådan afgørelse, kan kun afslå at erklære det officielt bekræftede dokument for eksigibelt eller ophæve en afgørelse om eksigibilitet, hvis fuldbyrdelsen af det officielt bekræftede dokument åbenlyst strider mod de grundlæggende retsprincipper i den anmodede medlemsstat.

Det fremgår af artikel 34, at retsforlig, der er eksigible i oprindelsesmedlemsstaten, skal anerkendes og erklæres eksigible i en anden medlemsstat efter anmodning fra en berørt part på samme betingelser som officielt bekræftede dokumenter. Den ret, der behandler en appel over en sådan afgørelse, kan kun afslå at erklære et retsforlig for eksigibelt eller ophæve en afgørelse om eksigibilitet, hvis fuldbyrdelse af retsforliget åbenlyst strider mod grundlæggende retsprincipper i den fuldbyrdende medlemsstat.

2.2.5. Retsvirkning over for tredjemand (kapitel V)

Efter artikel 35 reguleres de formueretlige retsvirkninger af ægteskab for retsforholdet mellem en ægtefælle og tredjemand af den lov, der finder anvendelse på formueforholdet mellem ægtefællerne i medfør af forordningen.

Ifølge stk. 2 i samme artikel kan loven i en medlemsstat dog foreskrive, at en ægtefælle ikke kan påberåbe sig den gældende lov over for en tredjemand, når ægtefællen eller tredjemanden har sædvanligt opholdssted på denne medlemsstats område, og når reglerne for tinglysning eller registrering i

denne medlemsstats lovgivning ikke er overholdt, medmindre tredjemand kendte eller burde kende den lov, der finder anvendelse på formueforholdet mellem ægtefællerne.

Det fremgår af stk. 3 i samme artikel, at loven i en medlemsstat, hvor en fast ejendom er beliggende, tilsvarende kan indeholde en regel svarende til reglen i stk. 2 om retsforholdet mellem en ægtefælle og tredjemand vedrørende denne faste ejendom.

2.2.6. Almindelige og afsluttende bestemmelser (kapitel VI)

Forordningens kapitel VI indeholder bestemmelser om forordningens forhold til internationale konventioner (artikel 36), oplysninger om lovgivning, der skal stilles til rådighed for offentligheden (artikel 37), revision (artikel 38) samt overgangs- og ikrafttrædelsesbestemmelser (artikel 39-40).

3. Gældende dansk ret

3.1. Formueforholdet mellem ægtefæller i dansk ret

I dansk ret er retsvirkningerne af et ægteskab i relation til ægtefællernes formueforhold reguleret af lov om ægteskabets retsvirkninger (retsvirkningsloven), lov om bevarelse af ret til ægtefællepension ved separation og skilsmisse (ægtefællepensionsloven), lov om ægteskabs indgåelse og opløsning (ægteskabsloven) og kapitel VI i lov om skifte af fællesbo m.v. (fællesboskifteloven).

Retsvirkningsloven regulerer formueforholdet mellem ægtefæller under ægteskabet, herunder ægtefællernes ret til at råde over deres respektive aktiver, vederlagskrav ved misbrug af råderetten mv., gældsansvar og bosondring. Loven indeholder endvidere regler om den legale formueordning i et ægteskab – formuefællesskab – samt om mulighederne for at fravige denne ordning ved indgåelse af en ægtepagt om særje.

Efter lovens §§ 35 og 37 skal en ægtepagt oprettes skriftligt under parternes hånd, og for at blive gyldig skal den tinglyses i personbogen.

Gaver mellem ægtefæller skal efter § 30, stk. 1, for at være gyldige ske ved ægtepagt, medmindre der er tale om sædvanlige gaver, hvis værdi ikke står i misforhold til giverens kår.

Efter dansk ret kan en gavegiver eller en arvelader bestemme, at en gave eller en arv skal være særje for modtageren, eller at gaven eller arven skal være omfattet af et eventuelt formuefællesskab.

Retsvirkningsloven, ægtefællepensionsloven, ægteskabsloven og fællesboskifteloven indeholder regler om delingen af fællesboet ved separation, skilsmisse, bosondring eller omstødelse af ægteskab. Efter retsvirkningslovens § 16, stk. 2, udtager hver ægtefælle eller dennes arvinger som udgangspunkt halvdelen af det beholdne fællesbo. Dette udgangspunkt fraviges i en række situationer, f.eks. ved uoverdragelige rettigheder, ved rettigheder af personlig art, ved pensionsrettigheder, ved skifte i anledning af ægteskabs omstødelse, eller hvis en lighedeling vil være åbenbart urimelig.

Endelig kan retten efter ægteskabslovens § 56 i forbindelse med dom til separation eller skilsmisse bestemme, at den ene ægtefælle skal yde den anden et beløb for at sikre, at denne ikke stilles urimeligt ringe i økonomisk henseende efter separationen eller skilsmissen, forudsat at førstnævnte ægtefælle har haft særeje mv., og at ægtefællernes formueforhold, ægteskabets varighed og omstændighederne i øvrigt i særlig grad taler derfor.

3.2. International kompetence

3.2.1. Skifte af fællesbo

Efter § 64 a, stk. 1, i fællesboskifteloven skal en begæring om skifte af et fællesbo indgives til skifteretten på det sted, hvor ægtefællerne har bopæl. Har de ikke bopæl i samme retskreds, foretages skiftet af skifteretten på det sted, hvor de sidst har haft fælles bopæl, såfremt en af dem fortsat har bopæl i retskredsen. Medmindre der af ægtefællerne træffes anden aftale, foretages skiftet i øvrigt af skifteretten i den retskreds, hvor den af ægtefællerne, mod hvem kravet om skifte er rettet, har bopæl.

Hvis ingen skifteret efter reglerne i stk. 1 kan tage boet under behandling, kan justitsministeren, såfremt mindst en af ægtefællerne har tilknytning til Danmark, efter begæring bestemme, at skifte skal finde sted her i landet. Justitsministeren bestemmer i så fald tillige, hvilken skifteret der skal foretage skiftet.

3.2.2. Skifte af fællesbo i forbindelse med behandlingen af dødsboet efter den ene ægtefælle

Ved behandlingen af en sag om skifte af en gift persons dødsbo i Danmark efter lov om skifte af dødsboer følger det af lovens § 74, at den efterlevende ægtefælles aktiver og passiver, der er fælles eje, behandles efter reglerne lovens kapitel 17, også selvom denne ægtefælle ikke bor her i landet. Dette indebærer bl.a., at reglerne i fællesboskiftelovens kapitel VI om skifte ved separation og skilsmisse finder anvendelse med de ændringer, der følger af forholdets natur.

3.2.3. Indskrænkninger i rådighedsretten

Efter retsvirkningslovens § 16 har hver ægtefælle i levende live rådigheden over alt, hvad vedkommende har indført i fællesboet.

En ægtefælle kan efter § 18 ikke uden den anden ægtefælles samtykke afhænde eller pantsætte mv. fast ejendom, der er fælleseje, såfremt ejendommen tjener til familiens bolig, eller hvis ægtefællernes eller den anden ægtefælles erhvervsvirksomhed er knyttet til den. Tilsvarende gælder for løsøre mv., jf. § 19.

Nægter en ægtefælle at give samtykke til dispositioner, der er omfattet af §§ 18 og 19, kan statsforvaltningen på begæring tillade retshandelen, hvis der ikke findes at være skellig grund til nægtelsen.

Efter pkt. 2 i cirkulære nr. 182 af 28. november 1925 om overøvrighedens beføjelser i henhold til lov om ægteskabets retsvirkninger træffes afgørelsen efter retsvirkningslovens § 20 af statsforvaltningen på det sted, hvor ægtefællerne bor eller opholder sig, eller, hvis de ikke lever sammen, af statsfor-

valtningen på det sted, hvor den ægtefælle, hvis samtykke er nægtet, bor eller opholder sig. Såfremt vedkommende ægtefælle ikke har kendt bopæl eller opholdssted her i landet, træffes afgørelsen af statsforvaltningen på det sted, hvor den anden ægtefælle bor eller opholder sig. Gælder det anførte begge ægtefæller, træffes afgørelsen af den statsforvaltning, Justitsministeriet bemyndiger dertil.

3.2.4. Bosondring

Retsvirkningsloven indeholder i kapitel 5 regler om bosondring, hvorved forstås ophævelse af et formuefællesskab og deling af fællesboet under ægteskabet, uden at der foreligger separation.

Efter lovens § 38 kan en ægtefælle bl.a. forlange bosondring, når den anden ægtefælle ved vanrøgt af sine økonomiske anliggender, ved misbrug af sin rådighed over fælleseje eller ved anden uforsvarlig adfærd i væsentlig grad har formindsket den del af fællesboet, hvorover vedkommende råder, eller har fremkaldt fare for sådan formindskelse, eller når den anden ægtefælles bo er kommet under konkursbehandling.

Begæring om bosondring indleveres skriftlig til skifteretten på det sted, hvor den anden ægtefælle bor, eller, i mangel af bopæl, opholder sig. Har denne ægtefælle ikke bekendt bopæl eller opholdssted her i landet, sker henvendelsen til skifteretten på det sted, hvor ansøgeren bor eller opholder sig. Har ingen af ægtefællerne bopæl eller ophold her i landet, kan justitsministeren i særlige tilfælde bestemme, at begæring kan indleveres til en herværende skifteret, jf. § 39.

Når begæring om bosondring er taget til følge, deles fællesboet efter § 41 i overensstemmelse med reglerne i fællesboskifteloven.

3.2.5. Den nordiske ægteskabskonvention

Konvention af 6. februar 1931 mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige indeholdende privatretlige bestemmelser om ægteskab, adoption og værgemål med senere ændringer (den nordiske ægteskabskonvention) indeholder i artikel 7 regler om international kompetence til at behandle spørgsmål om separation eller skilsmisse mellem ægtefæller, som er statsborgere og har sædvanligt opholdssted i de kontraherende stater.

Efter konventionens artikel 8 kan der i forbindelse med en sådan sag om separation eller skilsmisse også behandles spørgsmål om deling af ægtefællernes formue.

Indbringes et spørgsmål om deling af ægtefællers formue mellem de samme parter for kompetente myndigheder i forskellige kontraherende stater, skal den myndighed, ved hvilken sagen er blevet anlagt senere, efter artikel 8 a af egen drift afvise sagen til fordel for den første myndighed.

Begæring om bosondring mellem ægtefæller, som er og ved ægteskabets indgåelse var statsborgere i en kontraherende stat, afgøres efter artikel 5 i den stat, hvor begge ægtefæller er bosat. Er de bosat i forskellige stater, afgøres begæringen i den stat, hvor den ægtefælle, mod hvem kravet er rettet, har bopæl.

3.3. Lovvalg

3.3.1. Lovvalg efter dansk rets almindelige regler om internationalt privatret

Efter retspraksis er formueforholdet mellem ægtefæller underlagt mandens domicillov på tidspunktet for indgåelsen af ægteskabet. Mandens nye domicillov anvendes dog, hvis manden umiddelbart i forbindelse med indgåelsen af ægteskabet klart foretager et domicilskifte, f.eks. ved at flytte til hustruens domicilstat eller ved, at ægtefællerne umiddelbart efter indgåelsen af ægteskabet får fælles domicil i en tredje stat.

Domicil defineres i dansk ret som den stat eller det territoriale retsområde, som en person har bopæl eller ophold i med den hensigt varigt at forblive der eller i det mindste uden hensigt til, at opholdet kun skal være midlertidigt.

Den lov, som formueforholdene i et ægteskab efter denne lovvalgsregel undergives, ændres ikke, selvom ægtefællerne senere skifter domicil (det såkaldte "uforanderlighedsprincip").

Efter dansk ret omfatter reglerne om formueforholdet mellem ægtefæller alle aktiver og passiver i ægteskabet, uanset hvad disse består af, og hvor de befinder sig, herunder også fast ejendom i udlandet (det såkaldte "enhedsprincip"). Det antages dog, at spørgsmål om retten til at råde over fast ejendom i udlandet er undergivet loven på det sted, hvor ejendommen er beliggende, f.eks. i relation til krav om samtykke fra ikkeejer-ægtefællen til visse dispositioner over ejendommen, uanset hvilken lov formueforholdet er undergivet.

I den familieretlige litteratur antages det, at denne lovvalgsregel fraviges i visse situationer. Eksempelvis antages det, at ægtefællerne ved flytning fra udlandet til Danmark kan aftale, at deres formueforhold skal være undergivet den legale formueordning i dansk ret. Det er endvidere antaget, at udenlandsk lovgivning om formueforholdet mellem ægtefæller ved flytning fra udlandet til Danmark kun kan gøres gældende over for tredjemand, hvis hovedindholdet af lovgivningen er blevet tinglyst i Danmark i relation til ægtefællerne. Endelig antages det, at udenlandsk lovgivning viger for dansk ret, i det omfang den udenlandske lovgivning strider mod præceptive regler i dansk ret, f.eks. forbuddet i retsvirkningslovens § 30, stk. 2, mod, at den ene ægtefælle overdrager sine fremtidige erhvervelser til den anden ægtefælle.

Stillingtagen til kompensationskrav efter ægteskabslovens § 56 er efter lovens § 42, stk. 1, et vilkår for separation og skilsmisse. Efter retspraksis afgøres sådanne krav, der fremsættes under behandlingen af en separations- eller skilsmissesag her i landet, efter dansk ret, selvom formueforholdet mellem ægtefællerne i øvrigt er undergivet udenlandsk ret.

3.3.2. Udenlandske ægtepagter

Retsvirkningslovens § 53 indeholder regler om anerkendelse i Danmark af ægtepagter, der er indgået i udlandet.

Efter disse regler finder retsvirkningslovens bestemmelser også anvendelse på ægtepagter, som indgås i udlandet, når manden har bopæl her. Kvindens myndighed til at indgå ægtepagten bedømmes dog efter hendes hjemsteds lovgivning.

En ægtepagt, der er oprettet af en mand uden bopæl her i landet, og som er gyldig efter hans hjemsteds love, er gyldig her i landet, når han bosætter sig her, for så vidt den udenlandske lov ikke strider mod bestemmelserne i retsvirkningsloven. I forhold til tredjemand er gyldigheden dog betinget af, at ægtepagten inden 1 måned, efter at manden har taget bopæl her, anmeldes til personbogen. Sker anmeldelsen senere, regnes retsvirkningen først fra anmeldelsesdagen.

3.3.3. Den nordiske ægteskabskonvention

I forhold til de nordiske lande er lovvalget for formueforholdet mellem ægtefæller reguleret i den nordiske ægteskabskonvention.

Efter konventionens artikel 3 skal formueforholdet mellem ægtefæller, som er og ved ægteskabets indgåelse var statsborgere i en kontraherende stat, bedømmes efter loven i den af staterne, hvor ægtefællerne bosatte sig ved ægteskabets indgåelse. Har begge ægtefæller senere bosat sig i en anden kontraherende stat og boet der i mindst 2 år, anvendes denne stats lov i stedet. Har begge ægtefæller tidligere under ægteskabet været bosat der, eller er begge ægtefæller statsborgere der, anvendes denne stats lov dog, så snart ægtefællerne bosætter sig der.

Det fremgår af konventionens artikel 3 a, at ægtefæller, som er omfattet af artikel 3, kan aftale, at loven i en kontraherende stat, hvor en af dem er bosat eller er statsborger ved aftalens indgåelse, skal anvendes på deres formueforhold. En sådan lovvalgsaftale kan også indgås før ægteskabet. Hvis den ene ægtefælle eller begge ægtefæller under ægteskabet har bosat sig i en anden kontraherende stat, kan ægtefællerne også aftale, at loven i den kontraherende stat, hvor de begge senest var bosat samtidig, skal anvendes.

Efter konventionens artikel 3 b skal en ægtefælles beføjelse til at råde over fast ejendom, over det, som kan ligestilles hermed, eller over bolig dog altid bedømmes efter loven i den kontraherende stat, hvor den faste ejendom mv. ligger.

Efter konventionens artikel 3 c er en ændring af, hvilket lands lov der finder anvendelse på ægtefællernes formueforhold, uden betydning for retsvirkningerne af retshandler indgået før ændringen. Gyldigheden af bestemmelserne i en ægtepagt bedømmes efter loven i den kontraherende stat, som skal anvendes på ægtefællernes formueforhold, når spørgsmålet bliver aktuelt.

Det fremgår af konventionens artikel 4, at en lovvalgsaftale eller en ægtepagt mellem ægtefæller, som er omfattet af artikel 3 og 3 a, skal anses for gyldig med hensyn til formen i hver og en af de kontraherende stater, hvis den, da den blev indgået, opfyldte formkravene i den lov, som efter artikel 3 eller 3 a var gældende for ægtefællernes formueforhold, eller i loven i en kontraherende stat, hvor begge ægtefæller eller en af dem var statsborgere. Hvis loven ikke indeholder formkrav for lovvalgsaftaler, bedømmes gyldigheden af en sådan aftale efter formkravene for ægtepagter. Enhver af sta-

terne kan over for tredjemand gøre gyldigheden af en lovvalgsaftale eller en ægtepagt betinget af, at aftalen eller ægtepagten er registreret i overensstemmelse med den der gældende lov.

I tilknytning hertil følger det af retsvirkningslovens § 53, stk. 3, at en ægtepagt, som er oprettet i medfør af konventionens artikel 4, for at være gyldig overfor tredjemand her i landet skal være tinglyst her, såfremt parterne eller en af dem på oprettelsestidspunktet er bosat her. Bosætter ægtefællerne eller en af dem sig efter ægtepagtens oprettelse her i landet, er gyldigheden af ægtepagten i forhold til tredjemand betinget af, at ægtepagten inden 1 måned, efter at manden har taget bopæl her, anmeldes til personbogen. Sker anmeldelsen senere, regnes retsvirkningen først fra anmeldelsesdagen.

Endelig fremgår det af konventionens artikel 4 a, at hvis ægtefæller, der er omfattet af artikel 3, senere har bosat sig i en stat, som ikke er kontraherende, finder konventionens bestemmelser om ægtefællernes formueforhold ikke anvendelse.

3.4. Anerkendelse og fuldbyrdelse

I dansk ret findes der ikke generelle regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske afgørelser om formueforholdet mellem ægtefæller.

Efter retsvirkningslovens § 53 a kan regeringen indgå overenskomst med andre stater om forholdet mellem dansk og fremmed rets regler om ægteskabets retsvirkninger. En sådan overenskomst finder anvendelse her i landet efter bekendtgørelse i Lovtidende. Justitsministeren kan endvidere fastsætte regler om forholdet mellem danske og andre nordiske landes regler om ægteskabets retsvirkninger. Hjemlen i bestemmelsen er ikke udnyttet i forhold til anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske afgørelser.

Efter artikel 22 i den nordiske ægteskabskonvention skal administrative og retskraftige judicielle afgørelser, som i en af de kontraherende stater er truffet i overensstemmelse med bl.a. artikel 5 om bopælsret og artikel 8 om deling af ægtefællernes formue, have gyldighed i de andre stater uden særlig stadfæstelse og uden prøvelse af afgørelsens rigtighed eller myndighedens kompetence.

3.5. Ægtefællers formueforhold i relation til tredjemand

Efter retsvirkningslovens § 29 kan ægtefæller med visse begrænsninger indgå retshandler med hinanden om ejendele, som nogen af dem råder over, og pådrage sig forpligtelser overfor hinanden. Ægtefæller kan således give hinanden gaver, men sådanne gaver må efter § 30, stk. 1, jf. § 37, for at være gyldige ske ved tinglyst ægtepagt, medmindre der er tale om sædvanlige gaver, hvis værdi ikke står i misforhold til giverens kår.

Hertil kommer, at gavegivers kreditorer efter lovens §§ 31 og 33 kan anfægte gaven, hvis gavegiver ikke beholdt utvivlsomt tilstrækkelige midler tilbage til at dække sine forpligtelser. Gaven kan endvidere anfægtes efter konkursloven.

Om gyldigheden af en udenlandsk ægtepagt i forhold til tredjemand her i landet henvises til retsvirkningslovens § 53, stk. 2-3, der er beskrevet i pkt. 3.3.2 og 3.3.3 ovenfor.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget er som nævnt omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender.

Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af forordningen, som ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Forslaget har på den baggrund ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Forslaget vil snarest blive sendt i høring hos følgende med en høringsfrist på 1 måned:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Tinglysningsretten, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Statsforvaltningsdirektører, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Advokatrådet, Danske Familieadvokater, Danske Advokater, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige (FAAF), Foreningen af autoriserede bobestyrere, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Dansk Revisorforening, Aarhus Universitet (Juridisk Institut), Københavns Universitet (Juridisk Institut), Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Copenhagen Business School (Juridisk Institut), Handelshøjskolen i Århus (Erhvervsjuridisk Institut), Forsikring & Pension, Finansrådet, ATP, Dansk Arbejdsgiverforening (DA), Landsorganisationen i Danmark (LO), Akademikernes Centralorganisation (AC), Lederne Hovedorganisation, Den danske aktuarforening, Lønmodtagernes Dyrtidsfond (LD), Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF), Foreningen af danske dødsboadvokater, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte (KTO), Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger (SALA), Forbrugerrådet, Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner, Institut for Menneskerettigheder, Dansk Retspolitisk Forening og Retssikkerhedsfonden.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har om nærhedsprincippet anført, at forslagets mål kun kan opfyldes i form af fælles regler om formueforholdet mellem ægtefæller i relation til kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse, idet reglerne bør være identiske for at skabe retssikkerhed og forudsigelighed for borgerne. Dette mål vil ikke kunne opfyldes, hvis medlemsstaterne handler hver for sig. Målet kan således kun nås på EU-plan.

Det er regeringens foreløbige vurdering, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet. Regeringen kan i den forbindelse tilslutte sig Kommissionens betragtninger.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side findes der på nuværende tidspunkt – hvor høring over forslaget ikke er afsluttet – ikke at burde tages endelig stilling til forslaget. Danmark er dog grundlæggende positiv over for initiativet, men en række punkter i forslaget må søges afklaret nærmere under de kommende forhandlinger.

9. Orientering af andre af Folketingets udvalg

Grund- og nærhedsnotatet sendes – ud over til Folketingets Europaudvalg – til Folketingets Retsudvalg.